

Column Remco de Boer
Uitgesproken tijdens jaardiner VNPI
8 november 2016, Den Haag

Dames en heren, hartelijk dank voor uw uitnodiging om u vanavond, hier, tijdens uw jaardiner een spiegel voor te mogen houden. Dat is namelijk waarvoor ik ben ingehuurd. En in deze tijd van harde kritiek op alles wat zelfs maar fossiel *lijkt*, kan dat alleen maar betekenen dat u het blijkbaar prettig vindt om in een heel aangename sfeer toch een heel ongemakkelijk gevoel te krijgen.

Toen ik mijn omgeving dan ook vertelde dat ik enkele dames en heren op hun verzoek en tegen betaling pijn ging doen, had men daar een – hoe zeg ik dat netjes – bepaald beeld bij. Ik heb dat maar zo gelaten: tegenwoordig kun je professioneel beter te boek staan als man van lichte zeden dan als iemand die een diner van de fossiele sector opluistert. Inderdaad, zo erg is het inmiddels.

De jacht op u is in volle gang. Net als Drs. P in zijn lied de ‘Dodenrit’ – u weet wel: ‘Trojka hier, trojka daar, kijk daar loopt een adelaar’ – zit u in de koude Siberische nacht op weg naar de stad Omsk in een slee, op de vlucht voor een troep hongerige wolven en hebt u zojuist kleine Pjotr kolencentrale overboord gekieperd in de hoop het vege lijf van de rest van de fossiele familie te redden.

Een slimme zet, dacht u, ik dacht het niet. Gaan morgen kolen uit, is overmorgen gas de sjaak. Hoe meer familieleden u voor de wolven werpt, hoe eerder u hun tanden in uw kuiten voelt. Of, zoals Drs. P al kort na het tragisch einde van kleine Pjotr moet melden: “Daar klinkt weer dat gehuil en onze hoop is weer verscheurd. De wolven zijn terug en nu is Sonja raffinage aan de beurt.”

Want, dames en heren, petroleum is olie is fossiel is fout. U, u bent fout. U vergiftigt de aarde, roeit het leven met wortel en tak uit en verdient daar ook nog eens grof aan. Dat u nog niet verboden bent, is mij een raadsel. U hoort eigenlijk in het gevang. Gebruik de tijd dat u nog vrij rondloopt om te stoppen met uw smeerpimperij. Weg met fossiel, weg met u.

Tot zover de spiegel. Of beter gezegd ‘een’ spiegel. Die zijn er namelijk in alle soorten en maten. Sommige geven de werkelijkheid loepzuiver weer, andere – zoals deze – vertekenen die onherkenbaar. Als een lachspiegel op de kermis. En precies dat – een kermis – lijkt de discussie over energie steeds vaker. Met alle misselijkmakende attracties die daarbij horen.

Schrale troost: niet alleen u ligt onder vuur. *The artist formerly known as Zwarte Piet* heeft het bijvoorbeeld nog véél zwaarder, en er is ook een afkeer van industrie in het algemeen, van multinationals, genetisch

gemodificeerde gewassen, polderen, handelsverdragen en eigenlijk alles wat Nederland tot een van de meest welvarende naties ter wereld heeft gemaakt.

Wat vroeger vooruitgang heette, heet nu verkeerd. Dus alleen nog groenten van eigen balkon, gezellig met het hele gezin turf steken en weg met vaccinaties en andere gekkigheid. Terug naar de Middeleeuwen, u weet wel, die heerlijke tijd waarin de gemiddelde leeftijd rond de veertig lag en men die paar jaar ook nog eens in bijzonder kimmervolle omstandigheden moest doorbrengen.

Honderden miljoenen mensen moeten dat nog altijd. Volgens de WHO overlijden jaarlijks 4,3 miljoen van hen omdat ze takjes, mest en afval moeten verbranden. Mensen die gráág hun rechterarm voor fossiele energie zouden geven, inclusief het risico dat ze door luchtvervuiling niet 85,0 maar 84,9 jaar oud worden, simpelweg omdat ze nu de 60 niet halen.

De Verenigde Naties houdt permanent een enquête over wat de mens belangrijk vindt. 10 miljoen hebben 'm al ingevuld. Onderwijs staat op 1, gezondheidszorg op 2 en werk op 3. 'Betrouwbare energievoorziening thuis'? Op 11. Klimaatverandering op de laatste plaats, 16. En dit is nog de mening van mensen die internet hebben.

Bij welvarende westerse burgers die duurzaamheid wél hoog op de agenda hebben, is het altijd de vraag of het gaat om woorden of daden. 'Groen' blijkt bij de overstap van energieleverancier geen overweging, prijs wel. Gráág een hybride auto, maar dan alleen als de hele straat meebetaalt. Ik? Pijn lijden voor een betere wereld? Nee, dank u.

Tussen de wolven zitten dus veel meelopers. Maar waar wolven zijn, is kans op drama en dus de media. Onderbezet en onderbetaald zijn die nauwelijks nog in staat om feiten van fictie te scheiden. Sommige willen dat ook helemaal niet. Journalistiek als vehikel voor het eigen grote gelijk. Copy-pasten in plaats van onderzoeken, doorkoppen in plaats van duiden.

En daar zit u dan. De sector van drie cijfers achter de komma als Alice verdwaald in een wonderland van doe-het-zelfwaarheid. Waarin iedereen met een goed gevoel als hoogste doel de werkelijkheid bij elkaar wensdenkend lekker zijn eigen ding doet. Redelijkheid? Internationaal perspectief? Afgewogen beslissingen? Vergeet het maar.

U zit gevangen in een wereld die Donald Trump baarde als kandidaat-leider van de vrije westerse wereld, en Henk – *als werkgever betaalde ik een tijdje geen pensioenpremie voor mijn medewerkers* – Krol die zich inmiddels als redder van de Nederlandse pensioenen tot tien glorieuze zetels in de peilingen heeft weten te blufpokeren.

Maar, dames en heren, nu het goede nieuws. Ga eens na wat dit allemaal betekent. Dat iets niet hoeft te kloppen om waar te zijn. Dat krom óók recht is. Voel toch die bevrijding. Ervaar dat heerlijk warme bad. Leugens bestaan niet. Een plus een is drie als ú dat wilt. Consequent zijn, consistent zijn: he-le-maal niet nodig.

Neem een voorbeeld aan Jan Vos. Die wil dat iedereen in 2025 elektrisch rijdt. Héél belangrijk, zei hij in Trouw. “Fijnstof en CO₂ vervuilen de atmosfeer en zorgen dat wij meer last hebben van astma en luchtweginfecties dan in andere landen.” Vos vergat alleen te zeggen dat hij zelf gewoon benzine rijdt. Toch een beetje alsof Greenpeace een kleine kolencentrale exploiteert of het CDA – tegen referenda – plots een raadgevend referendum bindend verklaart ... o, wacht ...

Of kijk naar de VVD. Die wilde in 2010 500 miljoen investeren in duurzame energie, maar niet in die malle windmolens, zei Rutte: “De draaien op subsidie, niet op wind.” Dat doen ze nog altijd, maar inmiddels gaat Henk Kamp volgend jaar met pensioen omdat zijn RSI-klachten ten gevolge van het dagelijks uitschrijven van miljardencheques aan de windmolenmannen, maar niet overgaan.

Bestudeer ook D66. Als fairtrade-M&M's rollen daar de percentages CO₂-reductie tijdens de fractievergadering over tafel. Europa zegt 40%, D66 in het concept-verkiezingsprogramma 50% en Pechtold, een week na publicatie? “Stien, Stientje, wat moet ik in die motie zetten? Wat? 50%? ‘Verkiezingsprogramma’? Ach, is iedereen alweer vergeten! Hup, 55% en nou vooruit.”

Mooie woorden, dames en heren, daar gaat het vooral om. Huil dus mee met de wolven in dat donkere Siberische bos. Als er 9 petajoule (PJ) energiebesparing wordt gevraagd, zeg dan niet in het openbaar tegen EZ “dat gaan we dus niet doen”, maar zeg “ja, natuurlijk, minimaal, we gaan ervoor, voor het klimaat en onze kinderen. We hebben maar één planeet, en daar moeten we het mee doen.” Een traan over de wang is optioneel.

En als u voor een zaal investeerders in hernieuwbare energie staat – hallo Ben van Beurden – zeg dan niet “er is nog nooit een cent mee verdiend”. Of het waar is, doet er niet toe. Prijs ze, omarm ze, knuffel ze voor hun inzet op weg naar een betere wereld. Complimenteer ze desnoods om hun vrijgevigheid, maar zeg niet dat ze eigenlijk niet goed bij hun hoofd zijn.

En als u zelf een fonds begint in de grote klimaatstrijd, stop er dan *iets* meer geld in dan wat u tussen de kussens van de loungebanken op het hoofdkantoor of in de zoom van de pantalon van uw Italiaanse maatpak hebt gevonden, en waar u dús vierkant om wordt uitgelachen. Wat ú ook zou doen als ik de aarde ging redden gewapend met goede zin, 5 euro en een cadeaubon van Gall & Gall.

Maar, dames en heren, kijk vooral naar hét goede voorbeeld binnen uw sector. Analyseer deze fonkelende diamant, blinkend in het hoopvolle schijnsel van de volle maan op uw barre tocht door de duistere nacht. Ik heb het, hoe kan het ook anders, over ... Marjan van Loon. Zeg je toekomst van fossiel, dan zeg je Van Loon.

Ik heb het niet over het feit dat ze én Shell én haar gezin 'zonder stress runt', zoals het AD schreef. Ik heb het ook niet over het feit dat ze én slim én een vrouw én een goede manager is, zoals zo ongeveer alle media melden. Ik heb het vooral over het feit dat Marjan van Loon in haar eentje de fossiele sector in Nederland een meelevend, menselijk en vooral ook mediageniek gezicht geeft.

Marjan van Loon, die zich niet op de kast laat jagen door een lid van de Tweede Kamer dat haar het liefst op een platte kar door de straten van Groningen zou slepen, maar 'sorry' zegt, waar sorry op z'n plaats is en er ook in slaagt om dat sorry oprecht over te brengen. Lijkt makkelijk, is het niet. Heeft niets met man- of vrouw-zijn te maken, maar alles met gevoel.

Marjan van Loon, die tijdens de Nationale Klimaatop op het moment dat demonstranten op de melodie van hand-in-hand-kameraden een fossielvrij lied aanheffen, uiterst subtiel met haar armen een klein, lief dansje doet. Niet in het verzet, niet in de weerstand maar meebewegend in al z'n ontwapende eenvoud. Kijk daarnaar, leer daarvan.

Dames en heren, leer dat het niet alleen om de inhoud gaat, maar ook om de verpakking. Verbeter uw verpakking, maar verbeter óók uw inhoud. Verbeter uzelf. Kijk 's ochtends in uw spiegel: wat is uw bijdrage aan een nóg betere wereld. Dit zijn namelijk de jaren die tellen. Dit zijn de jaren waar de generaties na ons het over zullen hebben. Dit is úw kans om het verschil te maken.

U bent met raffinage en transport op weg naar 2050. Zoals Drs. P op weg was naar Omsk. Ik wens u daarbij veel wijsheid. Hoed u vooral voor overmoed, voor het idee dat alleen ú de weg weet. Pas op dus dat u niet hetzelfde lot treft als de doctorandus. Nadat hij al zijn kinderen en uiteindelijk ook zijn vrouw aan de wolven heeft moeten afstaan, besluit hij namelijk met:

"Ik zing nu weer wat lustiger want Omsk komt in zicht. Ik maak een sprong van blijdschap en verlies mijn evenwicht. Terwijl de wolven mij verslinden, denk ik 'Dat is pech. Ja, Omsk is een mooie stad, maar ... nét iets te ver weg.'

Ik dank u wel.